

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 9.12.2021
COM(2021) 778 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Rozvoj hospodářství ve prospěch lidí: akční plán pro sociální ekonomiku

{SWD(2021) 373 final}

1. Úvod

Přibližně 2,8 milionu subjektů sociální ekonomiky¹ nabízí každý den v Evropě konkrétní a inovativní řešení klíčových problémů, s nimiž se potýkáme. Vytvářejí a udržují kvalitní pracovní místa, přispívají k sociálnímu začleňování znevýhodněných skupin a jejich začleňování na trh práce a k rovným příležitostem pro všechny, jsou hybateli udržitelného hospodářského a průmyslového rozvoje, podporují aktivní účast občanů v našich společnostech, hrají důležitou úlohu v evropských systémech sociálního zabezpečení a oživují evropské venkovské² a vylidněné oblasti³.

Během pandemie COVID-19 zaujala řada subjektů sociální ekonomiky čelní místo při řešení krize. Vyráběli roušky, podporovali digitální online vzdělávání, pomáhali lidem v nouzi a poskytovali lokální pomoc v místních komunitách.

Tím, že dodávají udržitelné zboží, poskytují udržitelné služby a překlenují digitální propast, přispívají jednotlivé části sociální ekonomiky k **ekologické a digitální transformaci**. Jejich participativní obchodní modely, které zohledňují potřeby občanů, zaměstnanců a dalších zúčastněných stran, pomáhají zajistit spravedlivou realizaci uvedených transformací.

Sociální ekonomika navíc přispívá k rozmanitosti forem společností v Evropě, čímž rozšiřuje možnost volby pro spotřebitele a napomáhá zvyšování kvality výrobků/služeb. V zemích, kde je sociální ekonomika nejrozvinutější, významně přispívá k HDP, například ve Francii až 10 %⁴. Z tohoto důvodu se stala jádrem ekosystému „lokální a sociální ekonomiky“, jednoho ze 14 průmyslových ekosystémů, které rozlišuje aktualizovaná průmyslová strategie EU⁵.

Sociální ekonomika může napomoci provádění zásad evropského pilíře sociálních práv a plnění souvisejícího akčního plánu na rok 2021 a hlavních cílů pro rok 2030, například zvýšení míry zaměstnanosti a snížení počtu osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením. Sociální ekonomika zaměstnává přibližně 13,6 milionu lidí; podíl osob v placeném zaměstnání v této oblasti se v jednotlivých členských státech pohybuje od 0,6 % do 9,9 %⁶. To svědčí o nerovnoměrném rozvoji sociální ekonomiky v EU, ale rovněž to ukazuje, že v případě zavedení odpovídajících opatření má v některých členských státech a regionech **sociální ekonomika značný nevyužitý ekonomický potenciál a potenciál pro vytváření pracovních míst.**

¹ Číselný údaj vztahující se k EU-28. Viz Evropský hospodářský a sociální výbor, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Nedávný vývoj sociální ekonomiky v Evropské unii), Monzon J. L. a Chaves R., 2017, s. 66.

² Viz Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti, COM(2021) 345 final.

³ Krlev G., Pasi G., Wruk D., Bernhard M., *Reconceptualizing the Social Economy* (Redefinice pojmu sociální ekonomika), Stanford Social Innovation Review, 2021.

⁴ <https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>

⁵ Aktualizovaná průmyslová strategie EU navrhuje 14 průmyslových ekosystémů, které mají zohlednit nové okolnosti po koronavirové krizi, a zaměřuje se na podporu transformace hospodářství na udržitelnější, digitální, odolnou a celosvětově konkurenceschopnou ekonomiku, COM(2021) 350 final.

⁶ Viz Evropský hospodářský a sociální výbor, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Nedávný vývoj sociální ekonomiky v Evropské unii), Monzon J. L. a Chaves R., 2017, s. 69.

Sociální ekonomika doplňuje činnosti členských států v oblasti poskytování kvalitních sociálních služeb s vynaložením co nejmenších nákladů. Doplňuje rovněž jejich úsilí o začleňování mladých lidí a znevýhodněných skupin (např. osob se zdravotním postižením, starších osob, dlouhodobě nezaměstnaných, osob přistěhovaleckého nebo menšinového rasového či etnického původu (zejména Romů), rodičů samoživitelů) na trh práce a do společnosti obecně⁷. Sociální ekonomika například pomáhá osobám se zdravotním postižením získat přístup k zaměstnání na otevřeném trhu práce a poskytuje služby, které jsou nezbytné k zajištění jejich nezávislého způsobu života. Sociální ekonomika kromě toho přispívá k větší rovnosti žen a mužů. Díky pracovním místům vytvořeným sociální ekonomikou má jednak řada žen přístup na trh práce a sociální a pečovatelské služby poskytované v rámci sociální ekonomiky navíc ženám umožňují získat přístup na širší trh práce.

Sociální ekonomika rovněž napomáhá **provádění cílů udržitelného rozvoje⁸ na úrovni EU i na celosvětové úrovni**. Celosvětově totiž přispívá ke snižování chudoby, a zrychluje tak přechod k udržitelným městům a komunitám, odpovědné spotřebě a výrobě a udržitelnému financování. Organizace založené na spolupráci a neziskové organizace jsou tak klíčovým pilířem sociální stability a ekonomické odolnosti Evropy⁹.

Sociální ekonomika má potenciál přetvořit hospodářství po pandemii COVID-19 prostřednictvím inkluzivních a udržitelných hospodářských modelů, což povede ke spravedlivější ekologické, hospodářské a sociální transformaci.

Facilita na podporu oživení a odolnosti poskytuje členským státům významné příležitosti k provádění reforem a investic prostřednictvím sociálního a inkluzivního podnikání. Některé členské státy navíc ve svých národních plánech na podporu oživení a odolnosti zohlednily sociální ekonomiku a inkluzivní podnikání jako priority. Komise bude sledovat a podporovat členské státy při provádění jejich příslušných plánů.

Sociální ekonomika bude hrát klíčovou roli v transformaci, jejímž výsledkem bude vytvoření krásnějších, udržitelnějších a inkluzivnějších prostorů k životu a způsobů života, jak prosazuje **Nový evropský Bauhaus¹⁰**, jelikož přichází s novými mezioborovými přístupy a řešeními, které odpovídají potřebám a přáním místních komunit.

Část tohoto potenciálu však dosud není dostatečně využívána. Sociální ekonomika je i nadále pro příliš mnoho lidí neznámá.¹¹ Mnoho spotřebitelů chce nakupovat zodpovědněji¹², pokud jde o původ jimi kupovaného zboží a služeb, nemusí však nutně vědět, jak. „Trpělivý“ dlouhodobý investiční kapitál není pro subjekty sociální

⁷ Význam sociální ekonomiky je rovněž zdůrazněn v akčním plánu Komise pro integraci a začleňování na období 2021–2027 (COM(2020) 758 final).

⁸ <https://sdgs.un.org/goals>

⁹ COM (2020) 493 final.

¹⁰ COM(2021) 573 final.

¹¹ Koncept sociální ekonomiky je nejméně v 10 zemích EU znám jen málo či vůbec. Viz Evropský hospodářský a sociální výbor, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Nedávný vývoj sociální ekonomiky v Evropské unii), Monzon J. L. a Chaves R., 2017, s. 35.

¹² [Průzkum Eurobarometr](#) z března roku 2020 například odhalil všeobecně sdílený názor, že jedním z nejúčinnějších způsobů řešení problémů v oblasti životního prostředí je „změnit způsob, jakým přistupujeme ke spotřebě,“ a „změnit způsob, jakým vyrábíme a obchodujeme“.

ekonomiky vždy snadno dostupný. Orgány veřejné moci nevyužívají v plném rozsahu stávající možnosti, jak sociálním podnikům usnadnit přístup k zadávání veřejných zakázek nebo k financování, ani flexibilitu, kterou nabízejí stávající pravidla státní podpory EU. Jelikož subjekty sociální ekonomiky nejsou dostatečně pochopeny a uznávány, čelí obtížím při rozvíjení a rozšiřování svých činností, a proto je jejich hospodářský a sociální dopad doposud menší, než by mohl být. Ke svému růstu a prosperitě potřebují rozsáhlejší a lepší podporu.

K využití potenciálu sociální ekonomiky na jednotném trhu v plném rozsahu je třeba učinit více pro to, aby byly úspěšné zkušenosti jednotlivých členských států převzaty i těmi ostatními a aby se sociálním podnikům pokud možno napomohlo v růstu z místní úrovně na evropskou, a to i díky využívání digitálních nástrojů.

Cílem tohoto akčního plánu je posílit sociální inovace, podpořit rozvoj sociální ekonomiky a zvýšit její sociální a hospodářskou transformační sílu. V jeho rámci je navrhována řada opatření na období 2021–2030. Uvedený akční plán vychází z Iniciativy pro sociální podnikání¹³ (SBI) a Iniciativy pro začínající a rychle se rozvíjející podniky¹⁴. Byl připraven otevřeným a inkluzivním postupem během dvouletého období¹⁵.

2. VYMEZENÍ POJMU SOCIÁLNÍ EKONOMIKA

Sociální ekonomika zahrnuje řadu subjektů s různými obchodními a organizačními modely. Působí v mnoha různých hospodářských odvětvích, mezi něž patří: zemědělství, lesnictví a rybolov, stavebnictví, opětovné použití a opravy, nakládání s odpady, velkoobchod a maloobchod, energetika a klima, informace a komunikace, finanční a pojišťovací činnosti, činnosti v oblasti nemovitostí, odborné, vědecké a technické činnosti, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, umění, kultura a sdělovací prostředky.

V souvislosti s tímto akčním plánem a příslušnými iniciativami EU zahrnuje sociální ekonomika subjekty, které mají tyto společné hlavní zásady a rysy: lidé a sociální a/nebo environmentální účel jsou nadřazeny zisku, opětovné investování většiny zisků a přebytků za účelem provádění činností v zájmu členů/uživatelů („kolektivní zájem“) nebo společnosti obecně („obecný zájem“) a demokratická a/nebo participativní správa.

Pojem sociální ekonomika tradičně označuje čtyři hlavní typy subjektů, které poskytují zboží a služby svým členům nebo společnosti obecně: družstva, vzájemné společnosti, sdružení (včetně charitativních organizací) a nadace. Jedná se o soukromé subjekty, které jsou nezávislé na orgánech veřejné moci a mají zvláštní právní formu.

Za součást sociální ekonomiky se nyní všeobecně považují **sociální podniky**¹⁶. Činnost sociálních podniků spočívá v dodávání zboží a poskytování služeb pro trh podnikatelským a často inovativním způsobem, přičemž důvodem jejich obchodní

¹³ KOM (2011) 682 final.

¹⁴ COM (2016) 733 final.

¹⁵ SWD (2021) 373.

¹⁶ Od přijetí Iniciativy pro sociální podnikání byl pojem „sociální podnik“ použit v řadě právních textů EU pro účely financování. Viz definice obsažené v nařízení (EU) č. 1296/2013 o programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace; nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání, nařízení (EU) 2021/1057, kterým se zřizuje Evropský sociální fond plus.

činnosti jsou sociální a/nebo environmentální cíle. Zisky jsou převážně opětovně investovány za účelem dosažení účelu činnosti uvedených podniků. Způsob jejich organizace a vlastnictví se rovněž řídí demokratickými nebo participativními zásadami nebo se zaměřuje na společenský pokrok¹⁷. Sociální podniky mají různé právní formy v závislosti na vnitrostátních podmínkách.

K označení subjektů sociální ekonomiky používají některé zúčastněné strany, země a mezinárodní organizace¹⁸ i pojmy jako „podniky sociální ekonomiky“, „sociální a solidární podniky“ a „třetí sektor“. Sociální podniky pro pracovní začleňování jsou běžným typem sociálních podniků v celé Evropě. Zaměřující se na poskytování pracovních příležitostí znevýhodněným osobám.

Většina opatření navržených v tomto akčním plánu se týká všech subjektů sociální ekonomiky, některá však mohou být specifická jen pro některé kategorie.

3. VYTVOŘENÍ VHODNÉHO RÁMCE PRO PROSPERUJÍCÍ SOCIÁLNÍ EKONOMIKU

3.1 Vytvoření politického a právního rámce

Z příslušných poznatků vyplývá, že je důležité vytvořit ještě „příznivější prostředí“, aby se sociální ekonomice dařilo. Jak potvrdil výzkum¹⁹ a zúčastněné strany²⁰, neodmyslitelnou součástí tohoto prostředí je politický a právní rámec, přizpůsobení těchto rámců potřebám sociální ekonomiky však není snadné.

Meziodvětvová povaha sociální ekonomiky a skutečnost, že zahrnuje různé typy subjektů, představují pro orgány veřejné správy významné výzvy, které znesnadňují vypracování účinného přístupu. Jednotná a jednoznačná kontaktní místa ve veřejné správě jsou ojedinělá. Pro subjekty sociální ekonomiky je často obtížné vybrat si právní formu z několika různých možností, které plně nevyhovují jejich potřebám.

Vytvoření jednotných rámců pro sociální ekonomiku vyžaduje zohlednění její specifické povahy a potřeb ve vztahu k řadě horizontálních a odvětvových politik a ustanovení, například těch, které se týkají zdanění, zadávání veřejných zakázek, hospodářské soutěže, sociálního trhu a trhu práce, vzdělávání, dovedností a odborné přípravy, zdravotní péče a pečovatelských služeb, podpory malých a středních podniků, oběhového hospodářství atd.

Pro sociální ekonomiku je důležitou oblastí politiky například **zdanění**. Zvláštní a jednotný rámec pro zdanění sociálních podniků vytvořilo jen několik málo zemí. Mnoho z nich poskytuje pobídky, od osvobození od daně z příjmů právnických osob u

¹⁷ KOM (2011) 682 final.

¹⁸ Například Mezinárodní organizace práce.

¹⁹ Např. Jenkins, Hamish, Ilcheong Yi, Samuel Bruelisauer a Kamení Chaddha. *Guidelines for Local Governments on Policies for Social and Solidarity Economy* (Směrnice pro místní samosprávy ohledně politických opatření v oblasti sociální a solidární ekonomiky), Výzkumný ústav OSN pro sociální rozvoj (UNRISD), Ženeva, 2021, spolupráce EU a OECD v oblasti sociálního podnikání (např. [nástroj Better Entrepreneurship Policy](#), stručná shrnutí politických otázek a podrobné revize politiky pro členské státy) a Evropská komise, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report* (Sociální podniky a jejich ekosystémy v Evropě – srovnávací souhrnná zpráva), Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. a Carini C., Lucemburk, 2020.

²⁰ SWD (2021) 373.

nerozdělených zisků po osvobození od daně z přidané hodnoty nebo snížené sazby DPH, nižší platby sociálního pojištění nebo jejich subvencování nebo daňové úlevy pro soukromé a institucionální dárce²¹. Přístup k uvedeným pobídkám však může být složitý a tato různá opatření nejsou ke své škodě vždy náležitě koordinována.

Pro subjekty sociální ekonomiky jsou důležité i odvětvové veřejné politiky, neboť tyto subjekty jsou důležitými partnery pro orgány veřejné správy při poskytování **sociálních, zdravotních a pečovatelských služeb**. Vzhledem ke stárnutí obyvatelstva se sociální služby rozšiřují, a poskytují tak pracovní příležitosti. Pracovníci poskytující služby v těchto odvětvích (s převážně ženskou pracovní silou) se však potýkají s mnoha problémy, pokud jde o nízké mzdy a nejisté pracovní podmínky. Nová Evropská strategie v oblasti péče, oznámená na rok 2022, poskytne mimo jiné příležitost k podpoře sociálních služeb, a tím i ke zviditelnění vysoké přidané hodnoty sociální ekonomiky v tomto odvětví, a to i s cílem přispět ke zlepšení pracovních podmínek.

Při tvorbě vhodného politického a právního rámce **musí orgány veřejné správy zohlednit rozmanitost právních forem subjektů sociální ekonomiky**. Družstva, vzájemné společnosti, nadace, sdružení a sociální podniky mají sice mnoho společného, mají však také různé cíle a způsoby fungování a čelí specifickým překážkám.

Družstva představují v rámci sociální ekonomiky dobře zavedenou formu obchodního modelu sociální ekonomiky. Jejich správu zajišťují výrobci, uživatelé nebo pracovníci a jsou řízeny v souladu s pravidlem „jeden člen, jeden hlas“²². V jednotlivých odvětvích se časem prokázala všestrannost družstev, která přicházejí s inovativními řešeními společenských problémů. Družstva nicméně uvádějí, že kvůli vlastnické struktuře je pro ně obtížnější využívat výhod plynoucích z kapitálových investic. Specifická finanční i nefinanční podpora může sehrát klíčovou roli při zakládání družstev v souvislosti s odkoupením podniku ze strany pracovníků²³ s cílem zachovat pracovní místa a pokračovat v ekonomicky udržitelné hospodářské činnosti.

Vzájemné společnosti uvádějí, že stávající pravidla dostatečně nezohledňují jejich neziskovou povahu. **Komise proto zvýší informovanost vnitrostátních orgánů o zvláštnostech vzájemnostního modelu** a o možnostech, jak administrativní zátěž snížit²⁴.

Nadace a sdružení působící v sociální ekonomice uvádějí, že narážejí na obtíže při využívání veškerých výhod jednotného trhu. **Sdružení** jsou například omezena při přeshraničním provozování svých činností. Tomuto problému se věnuje návrh zprávy Evropského parlamentu obsahující doporučení Komisi ohledně statutu evropských

²¹ Evropská komise, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report* (Sociální podniky a jejich ekosystémy v Evropě – srovnávací souhrnná zpráva), Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. a Carini C., Lucemburk, 2020, s. 177.

²² Právní forma EU pro evropskou družstevní společnost byla vytvořena v roce 2003 (nařízení (ES) č. 1435/2003). Vytváří formu evropského družstva, a pomáhá tak družstvům, která působí v několika zemích EU současně. Poskytuje rovněž právní základ pro další společnosti, které se chtějí sdružit. Uvedené nařízení doplňuje směrnice Rady 2003/72/ES, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců.

²³ Odkoupení podniku ze strany pracovníků může být účinným způsobem, jak se podnik může vymanit z krize a problémů souvisejících s generačním transferem.

²⁴ Komise například objasní, jak lze snížit administrativní zátěž pro vzájemné pojišťovny podle posíleného rámce pro proporcionalitu navrženého v rámci přezkumu Solventnosti II (COM(2021) 581).

přeshraničních sdružení a neziskových organizací, který má být brzy schválen²⁵. Aby Komise lépe porozuměla problémům, s nimiž se sdružení potýkají, **dá podnět k vypracování studie, v jejímž rámci bude vyhotovena srovnávací analýza právních režimů a prostředí vztahujících se na sdružení v EU.**

Rovněž **nadace** udávají problémy související s daňovým režimem přeshraničních darů poskytnutých veřejně prospěšným organizacím²⁶ v jiných členských státech. V souladu se zásadou volného pohybu kapitálu a zákazu diskriminace zakotvenou ve Smlouvě²⁷ a příslušnými rozsudky Evropského soudního dvora²⁸ musí dárci vypracovat analýzu srovnatelnosti vztahující se k danému případu²⁹, aby mohli u svých přeshraničních darů výhodných daňových pravidel využít. Postupy uplatňované členskými státy však v praxi zvyšují náklady na dodržování předpisů a administrativní náklady a vyvolávají nejistotu jak u dobročinných subjektů, tak u dárců. V případech, kdy překážky bránící přeshraničním činnostem vyplývají z neprovedení, porušení nebo nesprávného provedení práva EU, může Evropská komise zahájit řízení o porušení Smlouvy.

Od roku 2011 došlo v několika členských státech k zavedení specifických **právních rámců a politik** vztahujících se k sociálním podnikům a/nebo sociální ekonomice³⁰. Kromě toho, že to přispělo k jejich uznání, to v některých případech vedlo k dalšímu pozitivnímu vývoji, například k vytvoření zvláštních správních útvarů a intenzivnějšímu dialogu mezi zúčastněnými stranami a orgány veřejné správy. **V některých zemích byly vytvořeny systémy pro označování nebo certifikaci**, které mohou být přínosem pro subjekty sociální ekonomiky a usnadnit jim přístup ke konkrétním politikám a umožnit zvláštní zacházení³¹. Úspěšné reformy by mohly sloužit jako inspirace pro ostatní členské státy.

Komise vytvořila řadu nástrojů a prostředků na podporu členských států a vzájemného učení jednotlivých tvůrců politik. Komise společně s Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) připravuje směrnice o vhodných právních rámcích pro sociální podniky, které budou zveřejněny v roce 2022. Komise rovněž nedávno zveřejnila příručku a sbírku osvědčených postupů týkající se společensky odpovědného zadávání

²⁵ Zpráva vypracovaná na základě článku 225 SFEU (postup pro legislativní podnět), č. 2020/2026(INL), Výbor pro právní záležitosti – Lagodinskyho zpráva.

²⁶ Veřejně prospěšné organizace jsou subjekty se statusem, který jim umožňuje přijímat od jednotlivců a korporací dary s daňovými pobídkami nebo získat daňovou úlevu přímo v souvislosti s jejich činností. Aby určitý subjekt tento status získal, musí splnit řadu požadavků, které lze rozdělit do tří obecných kategorií: požadavky na neziskovou povahu, požadavky na vhodný účel a požadavky na veřejnou prospěšnost (tj. jsou prospěšné pro dostatečně širokou a inkluzivní část veřejnosti). Viz OECD, *Taxation and Philanthropy* (Daňový systém a dobročinnost), OECD Tax Policy Studies (Studie OECD o daňové politice) č. 27, Paříž, 2020.

²⁷ Jak potvrzují níže uvedené rozsudky Evropského soudního dvora: rozsudek ze dne 14. září 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04; rozsudek ze dne 27. ledna 2009, Persche, C-318/07; rozsudek ze dne 10. února 2011, Missionswerk, C-25/10.

²⁸ rozsudek ze dne 14. září 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04; rozsudek ze dne 27. ledna 2009, Persche, věc C-318/07; rozsudek ze dne 10. února 2011, Missionswerk, věc C-25/10.

²⁹ Postup, kterým vnitrostátní daňové orgány řeší uznání rovnocennosti veřejně prospěšné organizace se sídlem v jiných členských státech EU.

³⁰ Viz Evropská komise, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report* (Sociální podniky a jejich ekosystémy v Evropě – srovnávací souhrnná zpráva), Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. a Carini C., Lucemburk, 2020.

³¹ Například francouzský „společensky prospěšný solidární podnik“ (ESUS) a status „sociálního podniku“ zavedený Bulharskem, Itálií, Rumunskem a Slovenskem.

veřejných zakázek³². Všechny tyto materiály a zkušenosti mohou členským státům pomoci zdokonalit jejich vnitrostátní a regionální rámce. Členské státy mají rovněž možnost získat know-how přizpůsobené jejich potřebám prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu.

Komise bude podporovat vzájemné učení a poskytovat členským státům poradenství a podporu tím, že:

- bude pro veřejné činitele od roku 2022 **na základě mapování, shromažďování a výměny osvědčených postupů pořádat webové semináře a pracovní setkání** týkající se různých oblastí politiky, jako je státní podpora, daňový systém, sociální investice, převody podniků na zaměstnance, systémy pro označování a certifikaci, měření sociálního dopadu,
- **zveřejní pokyny týkající se příslušných rámců pro zdanění subjektů sociální ekonomiky**, a to na základě dostupné analýzy a informací poskytnutých orgány členských států a zúčastněnými stranami v oblasti sociální ekonomiky,
- **zveřejní pokyny objasňující stávající pravidla týkající se daňového režimu přeshraničních veřejně prospěšných darů**, která mají dopad na nadace a sdružení a uplatňování zásady zákazu diskriminace ze strany členských států,
- **dá podnět k vypracování studie o vnitrostátních systémech pro označování/certifikaci sociální ekonomiky**, která zmapuje stávající systémy v jednotlivých členských státech, přičemž identifikuje osvědčené postupy a společné rysy a kritéria. Zaměří se rovněž na to, aby stanovila společný přístup pro všechny členské státy, poskytla jim obecný návod a posoudila možnost vzájemného dobrovolného uznávání.

Při provádění těchto opatření předloží Komise v **roce 2023 návrh doporučení Rady ohledně vypracování rámcových podmínek pro sociální ekonomiku** za účelem stanovení uceleného přístupu k sociální ekonomice a umožnění jejího rovnoměrného rozvoje ve všech členských státech a regionech EU. Výše uvedené:

- povzbudí tvůrce politik k tomu, aby lépe uzpůsobili politický a právní rámec potřebám subjektů sociální ekonomiky,
- poskytne doporučení ohledně konkrétních politik, jako je politika zaměstnanosti, státní podpora, zadávání veřejných zakázek, daňový systém, výzkum, vzdělávání, dovednosti a odborná příprava, pečovatelské a sociální služby, poskytování finanční i nefinanční podpory přizpůsobené všem fázím životního cyklu podniku a statistika,
- poukáže na to, jak mohou institucionální struktury a zapojení zúčastněných stran ulehčit subjektům sociální ekonomiky práci.

3.2 Sociální ekonomika a státní podpora

Veřejná finanční podpora hraje důležitou úlohu v tom ohledu, že umožňuje zakládání a rozvoj subjektů sociální ekonomiky. Kontrola státní podpory usiluje o zachování rovnováhy mezi touto podporou a spravedlivou hospodářskou soutěží. U zúčastněných

³² https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/tools-public-buyers/social-procurement_cs

stran v oblasti sociální ekonomiky jsou některé problémy a příležitosti obzvláště nápadné.

Jedním z problémů je, že orgány veřejné moci a příjemci často plně nevyužívají stávající možnosti státní podpory. Zúčastněné strany uvádějí, že orgány veřejné moci často zbytečně omezují výši podpory, kterou poskytují sociálním podnikům, na obecnou prahovou hodnotu *de minimis* (200 000 EUR po dobu 3 let) a neberou v potaz jiné možnosti, které by byly v souladu s pravidly státní podpory, jako je regionální podpora, podpora v oblasti rizikového financování nebo podpora na nábor znevýhodněných pracovníků, kde je maximální výše podpory obecně vyšší.

Značné možnosti pro státní podporu dále skýtají stávající pravidla EU týkající se **služeb obecného hospodářského zájmu**³³. Subjekty mohou této flexibility využívat pouze v případě, že byly pověřeny zvláštním úkolem, tj. službou obecného hospodářského zájmu. Orgány veřejné správy však tuto možnost nevyužívají vždy v plném rozsahu, například ve vztahu k činnostem sociálních podniků, které se zaměřují na poskytování pracovních míst zranitelným osobám. Komise proto usnadní přístup k příslušným pokynům vztahujícím se ke státní podpoře a tímto tématem se bude zabývat ve webových seminářích a na pracovních setkáních, které uspořádá (viz část 3.1).

Podle zúčastněných stran v oblasti sociální ekonomiky je druhým problémem skutečnost, že rozsah stávající pomoci poskytované v souvislosti se státní podporou, kterou mají k dispozici, není vždy dostatečný, zejména pokud jde o podporu při přístupu k financování a subvencím na nábor znevýhodněných pracovníků, kterou upravuje **obecné nařízení o blokových výjimkách („GBER“)**³⁴. Je totiž prokázáno, že sociální podniky se obecně potýkají s většími problémy v souvislosti s přístupem k financování než běžné podniky (viz oddíl 4.2).

Komise při revizi obecného nařízení o blokových výjimkách, která proběhne s ohledem na konec jeho platnosti na konci roku 2023, posoudí, zda dostupná fakta odůvodňují zmírnění pravidel týkajících se podpory sociálních podniků při přístupu k financování a podpory na nábor znevýhodněných nebo vážně znevýhodněných pracovníků.

Komise vyzývá členské státy, aby ve vhodných případech lépe využívaly svého prostoru pro uvážení při definování služeb obecného hospodářského zájmu, aby do nich bylo možné zahrnout způsobilé činnosti prováděné sociálními podniky. Členské státy by měly kromě toho více investovat do odborné přípravy svých správních orgánů a budování příslušných kapacit za účelem zvýšení úrovně jejich znalostí o pravidlech státní podpory.

3.3 Snazší přístup na trhy: společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek

Pro rozvoj sociální ekonomiky je klíčové dodávání zboží a poskytování služeb orgánům veřejné správy i běžným podnikům a spolupráce s nimi. To představuje zdroj příjmů a umožňuje subjektům sociální ekonomiky dosáhnout finanční soběstačnosti. Vzhledem

³³ Zejména Rozhodnutí Komise 2012/21/EU ze dne 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu.

³⁴ Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.

- v nejvyšším možném rozsahu **rozšíří využívání sociálních doložek ve svých vlastních zadávacích řízeních.**

Komise navíc vydá zprávu za účelem rozšíření využívání sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek v jednotlivých členských státech.

Komise vyzývá členské státy a další příslušné orgány veřejné správy, aby ve spolupráci se zúčastněnými stranami v oblasti sociální ekonomiky podporovaly a monitorovaly využívání společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek na svém území.

3.4 Podpora sociální ekonomiky na regionální a místní úrovni

Obchodní modely sociální ekonomiky jsou pro místní ekonomiky a společnosti přínosné tím, že podporují jejich inkluzivitu, odolnost a udržitelnost. Mají silné místní vazby a jejich hlavním cílem je sloužit komunitě, v níž sídlí, čímž zamezují odlivu obyvatel, hospodářských činností a příjmů z daného místa. Tím přispívají k podpoře rozvoje místního hospodářství v odvětvích, která jsou pro dané regiony obzvláště důležité, například ve vztahu k zemědělství a produkci ekologických potravin ve venkovských oblastech nebo v modré ekonomice. Pomáhají rozvoji krátkých hodnotových řetězců umožňujících výrobu a spotřebu na místní úrovni a podporují opatření v oblasti klimatu a oběhové hospodářství. Přispívají rovněž k poskytování sociálních služeb, které jsou ve venkovských a odlehlejších oblastech často poskytovány v omezeném rozsahu.

Jak bylo oznámeno v dokumentu **Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU**³⁹, Komise provede řadu opatření, která podnikatelům a malým podnikům umožní přesunout se do venkovských oblastí a pomohou jim v tom, aby se přizpůsobily měnícímu se hospodářskému prostředí, umožní jim uplatnit inovativní obchodní postupy, spolupracovat a sdružovat se a rozvíjet nová hospodářská odvětví. Zvláštní pozornost bude věnována krátkým dodavatelským řetězcům zemědělsko-potravinářských produktů přímo propojujícím výrobce se spotřebitelem, spolu s opatřeními zaměřenými na rozvíjení pracovních a vzdělávacích příležitostí pro mladé lidi a udržitelný rozvoj biohospodářství.

Řada evropských regionálních a místních orgánů má pravomoc vytvářet strategie a nástroje na podporu rozvoje místních a regionálních ekosystémů sociální ekonomiky. Tohoto potenciálu by bylo možné lépe využít⁴⁰.

Vzájemná výměna a spolupráce regionálních a místních orgánů je účinným způsobem, jak zlepšit vzájemné učení v oblasti sociální ekonomiky. To platí především pro přeshraniční spolupráci. **V rámci Evropského sociálního fondu plus (ESF+), Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Fondu pro spravedlivou transformaci** mohou místní a regionální orgány získat podporu, která jim pomůže prohloubit spolupráci se subjekty sociální ekonomiky, a to i v rámci strategií pro inteligentní specializaci. **Platforma pro spravedlivou transformaci** poskytuje všem zúčastněným stranám v regionech obzvláště dotčených klimatickou transformací, včetně

³⁹ COM(2021) 345 final.

⁴⁰ OECD, *Regional Strategies for the Social Economy: Examples from France, Spain, Sweden and Poland* (Regionální strategie pro sociální ekonomiku: příklady z Francie, Španělska, Švédska a Polska), Paříž, 2020.

subjektů sociální ekonomiky, platformu pro aktivní výměnu informací a zkušeností ⁴¹. Komise navíc **podporuje vzájemné učení, spolupráci a budování společenství mezi regiony a místními orgány**. Iniciativa „Evropské regiony pro sociální ekonomiku“ a **Úkoly sociální ekonomiky**⁴² zviditelnily sociální ekonomiku na místní úrovni a finančně podpořily pořádání setkání místních orgánů a zúčastněných stran v oblasti sociální ekonomiky za účelem vzájemného učení. Tuto činnost dále podporují místní iniciativy, jako je Pakt starostů a primátorů EU.

Komise bude dále rozvíjet tyto iniciativy podporující nadnárodní spolupráci se zaměřením na zajištění spravedlivé ekologické a digitální transformace (viz oddíl 4.3). Bude rovněž **podporovat využívání programu Interreg Europe a partnerství pro inteligentní specializaci pro sociální ekonomiku**⁴³ za účelem podpory přeshraničních a meziregionálních výměn.

Komise provede tyto kroky:

- bude napomáhat členským státům a zúčastněným stranám v podpoře rozvoje sociální ekonomiky a sociálních inovací ve venkovských oblastech prostřednictvím budoucí sítě EU pro společnou zemědělskou politiku a začleňovat klastry pro sociální a ekologické inovace (CSEI)⁴⁴ ve větší míře do evropské politiky v oblasti oborových klastrů za účelem poskytnutí obecného návodu, podpory výzkumu a budování nových kapacit, výměny osvědčených postupů a vytváření přeshraničních sítí,
- rozšíří evropskou síť regionů pro sociální ekonomiku za účelem posílení nových partnerství na regionální a místní úrovni, zejména s cílem podpořit digitální a ekologickou transformaci na příslušných územích,
- podpoří vytváření sítí mezi venkovskými podniky prostřednictvím sítě Enterprise Europe Network a pomocí výzev k meziregionální spolupráci prostřednictvím úkolů v oblasti evropské sociální ekonomiky. Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti bude klást zvláštní důraz na podnikání a sociální ekonomiku ve venkovských oblastech.

Komise vyzývá členské státy, aby zřídily místní kontaktní místa pro sociální ekonomiku, která by zastávala roli vyslanců pro sociální ekonomiku, zajišťovala vzájemnou podporu, usnadňovala přístup k financování z prostředků EU a členských států a spolupracovala s orgány spravujícími evropské fondy.

3.5 Podpora sociální ekonomiky na mezinárodní úrovni

Změna klimatu a zhoršování životního prostředí, demografické změny a hospodářské a sociální nerovnosti jsou problémy, s nimiž se potýká celý svět. EU i třetí země sledují

⁴¹ Viz: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism/just-transition-platform_cs

⁴² Viz: https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu_en

⁴³ Viz: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/social-economy>

⁴⁴ Klastry pro sociální a ekologické inovace (CSEI) sdružují subjekty sociální ekonomiky, místní orgány a vzdělávací a výzkumné instituce v rámci společně řízené struktury nebo projektu. V dané zeměpisné oblasti spolupracují na zvýšení místní hospodářské, sociální a environmentální prosperity. Oblasti jejich činnosti jsou rozmanité, od oběhového hospodářství po zaměstnanost a začleňování do zaměstnání, udržitelné zemědělství nebo inkubaci a podporu sociálního podnikání. Viz: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/cluster_en.

společné cíle zakotvené v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030. Sociální ekonomika může přispět k dosažení těchto cílů jak v rámci EU, tak i mimo ni. **Opatření oznámená v dalších oddílech tohoto plánu proto mohou inspirovat k podpoře sociální ekonomiky i země mimo EU.**

Míra rozvinutosti sociální ekonomiky je v jednotlivých třetích zemích značně odlišná. Některé z nich mají dlouholeté tradice v některých oblastech sociální ekonomiky. Jiné mají vzkvétající ekosystémy sociálních inovací nebo sociálních podniků, ale v mnoha z nich se modely sociální ekonomiky teprve začínají objevovat. Pro zúčastněné strany může být prospěšné sdílet zkušenosti a osvědčené postupy, což může pomoci urychlit reformy.

V uplynulém desetiletí byl **v rámci politiky EU v oblasti mezinárodní spolupráce podporován rozvoj sociální ekonomiky**. Partnerství EU s Mezinárodním družstevním svazem⁴⁵ například celosvětově zviditelnilo družstva a zkvalitnilo výzkum, který se jich týká, a usnadnilo budování kapacit a vytváření sítí. Komise rovněž financovala několik regionálních programů pro budování kapacit, které podporují a posilují ekosystémy sociální ekonomiky a sociálního podnikání⁴⁶.

Bylo by rovněž možné ještě více **prohloubit dialog a spolupráci v oblasti sociální ekonomiky s klíčovými mezinárodními partnery**, například s OECD, pracovní skupinou OSN pro sociální a solidární ekonomiku a Mezinárodní organizací práce. To jednak pomůže zviditelnit sociální ekonomiku za hranicemi EU a zároveň to umožní i lepší sdílení politických doporučení a nástrojů vypracovaných Evropskou komisí, a to zejména ve spolupráci s OECD. **Komise bude vycházet z těchto iniciativ a dále prosazovat sociální ekonomiku na mezinárodní scéně.**

Komise provede zejména tyto kroky:

- **bude prosazovat, aby se programy realizované v rámci nástroje předvstupní pomoci a nástrojů pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci zaměřovaly na sociální ekonomiku a sociální podnikání**, například prostřednictvím spolupráce s delegacemi EU a orgány veřejné správy v zemích mimo EU, což pomůže vypracovat opatření speciálně zaměřená na sociální ekonomiku,
- **zlepší přístup sociálních podnikatelů v zemích západního Balkánu, Východního partnerství a jižního sousedství k financování** zavedením opatření, která podpoří iniciativy vznikající „zdola“ a pomohou zprostředkovatelům vytvořit finanční produkty přizpůsobené potřebám subjektů sociální ekonomiky.

Komise vyzývá orgány veřejné správy v zemích mimo EU, aby využívaly volně dostupná politická doporučení a nástroje v oblasti sociální ekonomiky zpřístupněné Evropskou komisí ve spolupráci s OECD a MOP⁴⁷.

⁴⁵ <https://www.coops4dev.coop/en>

⁴⁶ Například [projekt MedUP!](#) a [projekt Safir](#) v jižním Středomoří.

⁴⁷ Např. stručná shrnutí témat v oblasti sociální ekonomiky, mezinárodní příručky týkající se právních forem a měření sociálního dopadu a hodnotící nástroj Better Entrepreneurship Policy pro tvorbu politik, viz: <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-entrepreneurship.htm>. MOP vydala informační příručku vztahující se k [doporučení MOP č. 193](#) o podpoře družstev a Mezinárodní konferenci práce (MKP), která se uskuteční v roce 2022, věnuje tématu „Sociální a solidární ekonomika (SSE) pro budoucnost práce zaměřenou na člověka“.

4. VYTVÁŘENÍ PŘÍLEŽITOSTÍ PRO ROZVOJ SUBJEKTŮ SOCIÁLNÍ EKONOMIKY

4.1 Podpora podnikání a budování kapacit

Většina subjektů sociální ekonomiky má silný podnikatelský rozměr a významně přispívá k udržitelnému růstu a zaměstnanosti. Nabízejí své zboží a služby v rámci tržní směny a z jejich prodeje jim plynou příjmy. Mnoho z nich si přeje zůstat malým a místním podnikem, některé však mohou chtít expandovat na další trhy v EU i mimo ni. Při rozšiřování a rozvoji podniku jim proto může pomoci podpora pro rozvoj podnikání. Stávající režimy podpory však ne vždy zohledňují specifika jejich obchodních modelů, pokud jde o jejich správu a řízení, rozdělování zisku, pracovní podmínky a společenský dopad. Zaměstnanci, včetně těch, kteří patří k znevýhodněným skupinám, mají navíc stejně jako v jiných částech hospodářství značné potřeby, pokud jde o prohlubování dovedností a změnu kvalifikace. V souvislosti se stárnutím pracovní síly a rostoucím odlivem mozků může hrát důležitou roli mezigenerační předávání znalostí a podnikání seniorů.

Obchodní modely sociální ekonomiky mohou ovlivnit běžné podniky a působit na ně prostřednictvím efektu přelévání. Stále větší počet běžných podniků se přibližuje cílům sociální ekonomiky. „Prospěšné společnosti“ a „podniky usilující o vyvolání určitého dopadu“ například zahrnují do svého programového prohlášení cíle v oblasti udržitelnosti a další podniky zase přijímají opatření ad hoc zaměřená na zvýšení transparentnosti a aktivnější spolupráci s komunitami. Výše uvedené a postupné začleňování environmentálních, sociálních a správních (ESG) hledisek do správy a řízení běžných podniků a investičních politik finančních institucí a investičních fondů vytváří nové příležitosti pro spolupráci a vzájemné obohacování a pro přístup na nové trhy. Komise rovněž podpoří **interakce mezi subjekty sociální ekonomiky a běžnými podniky** prosazováním osvědčených postupů, například v oblasti sociálního podnikání⁴⁸.

Vzhledem k **průřezové povaze sociální ekonomiky** jsou pro ně relevantní programy zaměřené na inovace, podporu ochoty investovat, internacionalizaci podnikání, rozvoj venkova a oběhové hospodářství, i když jsou často obecně určeny malým a středním podnikům⁴⁹. Příslušné informace však bývají rozptýlené a jejich náležité využití bývá náročné. Přestože existují specializované iniciativy, zúčastněné strany v oblasti sociální ekonomiky o nich často nemají dostatečné povědomí nebo je považují za složité. V tomto ohledu mohou pomoci reprezentativní a podnikatelské sítě, ty však neexistují ve všech zemích.

Pracovní dokument útvarů Komise připojený k tomuto akčnímu plánu⁵⁰ podává přehled o příslušných programech EU a financování z EU v období 2021–2027. Financování z EU, jako jsou evropské fondy politiky soudržnosti, je realizováno na vnitrostátní a regionální úrovni. Další zdroje financování jsou k dispozici na vnitrostátní, regionální a místní úrovni a dále od soukromých subjektů. Orientovat se v této problematice může být obtížné, a to zejména pro malé subjekty.

Komise proto:

⁴⁸ Viz například: <https://www.leagueofintrapreneurs.com/>

⁴⁹ Většina subjektů sociální ekonomiky jsou malé a střední podniky.

⁵⁰ SWD (2021) 373, oddíl 5.

- v rámci Paktu pro dovednosti **usnadní navazování partnerství v oblasti dovedností** pro průmyslový ekosystém lokální a sociální ekonomiky v souvislosti s agendou dovedností a aktualizovanou průmyslovou strategií pro EU. Od roku 2022 budou zřizována specializovaná centra zaměřená na vytváření sítí, znalosti, poradenství a zdroje, která pomohou signatářům Paktu v jejich snaze nabízet lidem v produktivním věku příležitosti k prohlubování dovedností a změně kvalifikace,
- **podpoří rozvoj a internacionalizaci sociální ekonomiky** mobilizací sítí na podporu podnikání a platform pro partnerství na evropské úrovni, například sítě Enterprise Europe Network⁵¹ a Evropské platformy spolupráce mezi klastry⁵²,
- **v roce 2023 uvede do provozu jednotný portál EU pro sociální ekonomiku**, který bude zúčastněným stranám v oblasti sociální ekonomiky, dalším příslušným subjektům a jednotlivcům, kteří hledají informace o příslušném financování, politikách, sítích/platformách a iniciativách EU, sloužit jako jednoznačné kontaktní místo. Uvedený portál zjednoduší přístup ke stávající podpoře a zvýší povědomí o opatřeních EU v této oblasti. Navíc usnadní přístup k příslušným iniciativám v oblasti budování kapacit a poskytne konkrétní poradenství ohledně možností financování z prostředků EU (školení, pracovní setkání, webové semináře, praktické příručky a nástroje).

Poradenství ohledně možností financování z prostředků EU bude rovněž poskytováno prostřednictvím Poradenského centra InvestEU, sítě Enterprise Europe Network a asistenční služby EU pro sociální služby „Social Services Helpdesk“. Orgány spravující fondy politiky soudržnosti mají přístup k poradenství prostřednictvím platformy fi-compass⁵³, která poskytuje poradenské služby ohledně finančních nástrojů zavedených v rámci systému sdíleného řízení.

V zájmu vybudování rozsáhlejších kapacit **bude Komise podporovat vytváření reprezentativních sítí pro sociální ekonomiku**, a to zejména v členských státech EU, kde nejsou sociální podniky a ekosystémy sociální ekonomiky plně rozvinuty.

Komise vyzývá členské státy, aby přiměly podnikatelské inkubátory z řad běžných podniků k tomu, aby rozšířily svou podporu i na subjekty sociální ekonomiky, a zvýšily tak možnosti, jak podpořit ochotu podniků k investování. Jako inspirace může sloužit pilotní projekt „Better Incubator“⁵⁴, který spustila Evropská komise.

Zvýšení atraktivity podnikání

Sociální podnikání a sociální ekonomika mohou být obzvláště atraktivní pro mladé lidi, osoby se zdravotním postižením, osoby přistěhovaleckého původu, ženy a další nedostatečně zastoupené podnikatele. Je zajímavé, že v sociálním podnikání jsou podnikatelky zastoupeny více než v běžném podnikání⁵⁵, kde podíl žen činí pouhých 30

⁵¹ <https://een.ec.europa.eu/>

⁵² <https://clustercollaboration.eu>

⁵³ <https://www.fi-compass.eu/>

⁵⁴ <https://betterincubation.eu/>

⁵⁵ OECD, *Women's Social Entrepreneurship and Innovation* (Sociální podnikání žen a související sociální inovace), Huysentruyt M., Paříž, 2014.

%⁵⁶. Zvýšení povědomí o těchto alternativních obchodních modelech by mohlo obecněji zvýšit přitažlivost podnikání a napomoci začleňování na trhu práce. **Mladší generace** projevují velký zájem o udržitelný rozvoj, a proto pro ně sociální ekonomika může být zajímavá. V posledních letech je součástí vzdělávacích systémů ve stále větší míře vzdělávání v oblasti podnikání. Obchodní modely sociální ekonomiky, včetně družstevních forem, však ještě zdaleka nejsou běžnou součástí všech učebních osnov vzdělávání v oblasti podnikání a podnikatelských kurzů.

Komise provede tyto kroky:

- v roce 2022 **uvede do provozu novou Akademii pro politiku v oblasti podnikání mladých lidí** v rámci ESF+. Ta bude podporovat podnikání mladých lidí, včetně žen a sociálních podnikatelů, a to prostřednictvím spolupráce s tvůrci politik jednotlivých států a sítěmi pro podnikání mladých lidí,
- **podpoří vzájemné učení mezi podnikateli působícími v rámci sociální ekonomiky lepší propagací programu Erasmus pro mladé podnikatele**⁵⁷ ve vztahu k zúčastněným stranám v oblasti sociální ekonomiky.

Komise prozkoumá způsoby, jak podpořit synergický účinek různých programů financování z prostředků EU, s cílem identifikovat úspěšné projekty, které by mohly být eventuálně rozšířeny i na sociální podniky.

Komise vyzývá vysokoškolské instituce, aby ke stimulaci sociální ekonomiky a sociálního podnikání v plném rozsahu využívaly evropské nástroje, např. iniciativu „Evropské univerzity“⁵⁸.

4.2 Zlepšení přístupu k financování

Odhaduje se, že v programovém období 2014–2020 bylo z rozpočtu EU uvolněno nejméně 2,5 miliardy EUR na podporu sociální ekonomiky⁵⁹. **Celkovým cílem Komise je zvýšit úroveň podpory pro období 2021–2027.** Očekává se, že díky vyššímu očekávanému multiplikačnímu účinku programu InvestEU a navýšení podpory pro sociální dopad a sociální inovace bude mobilizováno více investic. Sociální ekonomice bude poskytována specializovaná nebo nepřímá podpora v rámci dalších programů EU, k nimž patří například složka Zaměstnanost a sociální inovace Evropského sociálního fondu plus, Horizont Evropa, Program pro jednotný trh, Erasmus+, Evropský sbor solidarity, Kreativní Evropa a program LIFE. Na úrovni jednotlivých států bude financování z prostředků EU k dispozici zejména prostřednictvím fondů politiky soudržnosti a Nástroje pro oživení a odolnost.

V návaznosti na cílenou podporu poskytovanou na úrovni EU a jednotlivých členských států, a to zejména prostřednictvím programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální

⁵⁶ <https://www.eib.org/en/publications/why-are-women-entrepreneurs-missing-out-on-funding-executive-summary>

⁵⁷ <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

⁵⁸ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_cs

⁵⁹ Tento odhad odráží pouze podporu speciálně určenou sociální ekonomice. Sociální ekonomika profitovala z dalších obecných opatření EU (např. na podporu malých a středních podniků nebo inovací), ta však nejsou v těchto částkách vyjádřena.

inovace (EaSI)⁶⁰, získalo více zprostředkovatelů a investorů povědomí o subjektech sociální ekonomiky, včetně sociálních podniků, a poskytuje jim návratné financování a podporu pro rozvoj podnikání odpovídající jejich potřebám. V tomto ohledu hrají důležitou úlohu etické banky. Označení „evropské fondy sociálního podnikání“ (EuSEF)⁶¹ navíc umožnilo investorům snadno identifikovat fondy, které investují do sociálních podniků. Od finanční krize v roce 2008 zaznamenává v EU a sousedních zemích značný růst také odvětví mikrofinancování. Mnoho mikrofinančních institucí je součástí sociální ekonomiky a jejich zvláštním sociálním úkolem je pomáhat jednotlivcům ze zranitelných skupin a těm, pro které jsou služby poskytované tradičním bankovním systémem těžko dostupné, se zakládáním podniků, čímž vytvářejí pracovní místa pro sebe i ostatní. Celkově se ukázalo, že účinným způsobem mobilizace soukromého financování pro sociální podniky pocházejícího od běžných i filantropických investorů je využívání finančních produktů, např. záruk.

I přes tento pozitivní vývoj odhalila analýza trhů pro financování sociálních podniků přetrvávající nesoulad mezi poptávkou a nabídkou návratného financování určeného pro sociální podniky v Evropě, a to jak z hlediska přístupu k dluhovému financování, tak z hlediska vlastního kapitálu. V oblasti financování sociálních podniků byla mezera ve financování v celé Evropě odhadována na téměř 1 miliardu EUR ročně⁶², kdežto v oblasti mikrofinancování byla tato mezera v celé EU odhadována na 12,9 miliardy EUR ročně⁶³. Mezi jednotlivými zeměmi i v těchto zemích samotných existují značné rozdíly. Obecně lze říci, že v oblasti nabídek financování odpovídajícího různým fázím životního cyklu podniku (tj. založení podniku, zahájení činnosti, rozšiřování) je stále značný prostor ke zlepšení.

Komise proto:

- **v roce 2022 zavede v rámci programu InvestEU nové finanční produkty zaměřené na mobilizaci soukromého financování** odpovídající potřebám sociálních podniků v různých fázích rozvoje. To bude zahrnovat záruky, které sociálním podnikům a mikropodnikům umožní přístup k úvěrům, kapitálové a kvazikapitálové investice do sociálních podniků a podniků usilujících o vyvolání určitého dopadu a

⁶⁰ V letech 2014–2020 byl v rámci programu EaSI zaveden komplexní soubor opatření, jejichž cílem je umožnit sociálním podnikům přístup k financování. Podpora zahrnovala úvěrové záruky, kapitálové investice určené na vybudování kapacit finančních zprostředkovatelů, granty určené na vybudování trhů se sociálním financováním a na snížení transakčních nákladů investic a dále poradenské služby.

⁶¹ Nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání.

⁶² Evropská komise, *Social enterprise finance market: analysis and recommendations for delivery options* (Trh pro financování sociálních podniků: analýza a doporučení možných způsobů dosažení stanovených cílů), Spiess-Knafl W. a Scheck B, Lucemburk, 2019.

⁶³ Evropská komise, *Microfinance in the European Union: Market analysis and recommendations for delivery options in 2021–2027* (Mikrofinancování v Evropské unii: analýza trhu a doporučení možných způsobů dosažení stanovených cílů v období 2021–2027), Lucemburk, 2020.

dále kapitálové investice do finančních zprostředkovatelů⁶⁴. Poradenské centrum InvestEU bude poskytovat podporu finančním zprostředkovatelům⁶⁵.

Nadace jsou součástí sociální ekonomiky a hrají rovněž důležitou úlohu při poskytování finančních prostředků pro sociální ekonomiku, na sociální inovace a další politické cíle EU. U filantropických subjektů roste zájem o investování spojené s určitým cílem, a to i do organizací působících v sociální ekonomice. V zájmu využití tohoto potenciálu **Komise vyhodnocuje zavedení specializovaných mechanismů umožňujících společné investování s nadacemi a dobročinnými organizacemi v rámci oblastí vymezených cílů** za účelem nasměrování dalšího kapitálu do oblastí udržitelnosti, inkluze, sociálních inovací, bydlení a bezdomovectví, plurality sdělovacích prostředků a rozvoje ekosystémů se sociálním dopadem. Komise již ve svém akčním plánu pro média a audiovizuální odvětví⁶⁶ oznámila vytvoření pilotního podílového projektu realizovaného v rámci programu InvestEU, který má podpořit odvětví zpravodajských sdělovacích prostředků.

Poradenské centrum InvestEU může v závislosti na zájmu trhu podpořit zřizování přeshraničních investičních platform, které by sdružovaly partnery, kteří mají zájem o investování do sociální ekonomiky.

Shora uvedené hlavní opatření doplní Komise tím, že:

- ve spolupráci s prováděcími partnery InvestEU **zajistí, aby potenciální příjemci snadno identifikovali finanční zprostředkovatele InvestEU, kteří poskytují financování sociálním podnikům**, a to i prostřednictvím Portálu InvestEU a portálu pro sociální ekonomiku,
- **doplní finanční nástroje o grantovou podporu na vybudování trhů pro financování sociálních podniků** v Evropě, a to tak, že bude podporováno vytváření nových finančních nástrojů a programů podporujících ochotu investovat,
- **doplní nástroje pro investování do základního kapitálu o grantovou podporu** zaměřenou na snížení transakčních nákladů na rizikové kapitálové investice do sociálních podniků,
- **bude podporovat sítě EU působící v oblasti mikrofinancování a financování sociálních podniků** s cílem zvýšit informovanost a nasměrovat zájemce k financování z prostředků EU, a zlepšit tak kapacitu členských organizací, a zajistit výzkum a poskytnout údaje.

Kromě vytvoření nových nástrojů mají členské státy možnost zavést systémová opatření, která podpoří dostupné financování. Stávající iniciativy zahrnují možnost, aby zaměstnanci přispívali do sociálně zaměřených penzijních fondů a spořicíh programů.

⁶⁴ Kromě finančních produktů uvedených v tomto opatření bude Komise pravidelně vyhodnocovat mezery na trhu a suboptimální investiční situace, s nimiž se subjekty sociální ekonomiky potýkají, a to jak z hlediska cizího i vlastního kapitálu, a v případě potřeby vypracuje tržní testy, a, budou-li přesvědčivé, vytvoří inovativní pilotní finanční produkty.

⁶⁵ Způsobilí finanční zprostředkovatelé jsou uvedeni v oddíle 6.4.2.1 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/1078 ze dne 14. dubna 2021, kterým se stanoví investiční pokyny pro Fond InvestEU.

⁶⁶ COM(2020) 784 final.

Lepší pochopení a využívání metodik pro měření sociálního dopadu navíc umožní vyjádřit dopad sociální ekonomiky a usnadní subjektům sociální ekonomiky přístup k financování, které je motivováno vyvoláním určitého dopadu. Existuje mnoho metodik, subjekty sociální ekonomiky však uvádějí, že skutečnost, že je k dispozici mnoho různých nástrojů a možností, může zejména menší či méně zkušené subjekty odrazovat a bránit jim v tom, aby se v nich zorientovaly. Přístupy k měření sociálního dopadu by měly být dobře promyšlené, přiměřené a měly by odpovídat různorodé povaze jednotlivých aktérů, jejich velikosti a stádiu rozvoje.

Komise provede tyto kroky:

- **podpoří rozvoj měření sociálního dopadu a jeho řízení**, a to tak, že zmapuje a přezkoumá stávající postupy a začne pořádat školení pro zúčastněné strany v oblasti sociální ekonomiky, aby zlepšila znalost těchto postupů a usnadnila jejich využívání. Komise bude navíc se zúčastněnými stranami spolupracovat na vypracování jednoduchých standardních metodik pro hodnocení sociálního dopadu pro subjekty sociální ekonomiky v EU v roce 2023.

V návrhu zprávy platformy pro udržitelné financování se uvádí, že vzhledem k pandemii a nezodpovězeným sociálním otázkám týkajícím se udržitelné transformace je důležité určit hospodářské činnosti a subjekty, které přispívají k prosazování sociálních cílů. Podle vyjádření platformy by společné pokyny týkající se sociální taxonomie mohly zvýšit transparentnost investic a zabránit vylepšování mediálního obrazu v sociální oblasti (tzv. social washing). Jak vyžaduje nařízení o taxonomii a jak je uvedeno v akčním plánu evropského pilíře sociálních práv, **vypracuje Komise zprávu o možném rozšíření taxonomie EU pro udržitelné financování i na sociální cíle.**

4.3 Maximalizace přínosu sociální ekonomiky k ekologické a digitální transformaci

Evropská unie usiluje o to, aby se do roku 2050 stala prvním klimaticky neutrálním kontinentem a nikdo přitom nezůstal opomenut. To je spolu s potřebou zastavit úbytek biologické rozmanitosti, snížit znečištění a zlepšit udržitelné využívání přírodních zdrojů jádrem Zelené dohody pro Evropu. Komise navrhla soubor legislativních opatření⁶⁷, která mají do roku 2030 snížit emise skleníkových plynů alespoň o 55 % ve srovnání s úrovněmi v roce 1990. V rámci Zelené dohody pro Evropu navíc Komise zavedla evropský klimatický pakt⁶⁸, který podporuje občany a organizace v tom, aby přijímaly závazky v oblasti klimatu, což má přímý pozitivní dopad i na sociální ekonomiku.

Cílem evropské digitální transformace je navíc umožnit obyvatelům a podnikům vytvořit udržitelnou a příznivější digitální budoucnost orientovanou na člověka⁶⁹. Jedním z cílů akčního plánu evropského pilíře sociálních práv je zejména to, aby alespoň 80 % osob ve věku 16–74 let mělo základní digitální dovednosti.

Sociální ekonomika přispívá k ekologické transformaci tím, že vytváří udržitelné postupy, zboží a služby sloužící k rozvoji průmyslu, například v oblasti oběhového hospodářství, ekologického zemědělství, obnovitelné energie, bydlení a mobility. Tím zvyšuje i přijatelnost změn v chování, které přispívají ke zmírňování změny klimatu.

⁶⁷ COM (2021) 550 final.

⁶⁸ COM (2020) 788 final.

⁶⁹ COM(2021) 118 final.

Mnohá z těchto řešení mají inkluzivní povahu a cílí na ty, kteří jsou ekologickou transformací nejvíce dotčeni nebo mají větší potíže se jí přizpůsobit, například prostřednictvím školení nebo rekvalifikace pracovníků, zajištěním pracovních příležitostí v oblastech, v nichž se dbá na ochranu životního prostředí, a vývojem produktů a služeb, které slouží potřebám místních komunit. To je zásadní přínos, jelikož obchodní společnosti věnují oblasti přizpůsobení jen malou pozornost.

Subjekty sociální ekonomiky, které chtějí dosáhnout sociálního i ekologického dopadu, uvádějí, že potřebují pomoci při identifikaci a zavádění ekologičtějších postupů a budování kapacit a znalostí, včetně těch, které se týkají možností, jak získat finanční prostředky na uskutečňování cílů v oblasti životního prostředí.

Sociální ekonomika je rovněž důležitým zastáncem spravedlivé a inkluzivní digitální transformace. Subjekty sociální ekonomiky, které se účastní projektu „Tech4good“, například používají digitální technologie (např. technologie sdíleného registru, data velkého objemu, umělou inteligenci, asistenční technologie) k dosažení ekologického nebo sociálního dopadu⁷⁰. V rámci sociální ekonomiky vznikají nové digitální obchodní modely, například v kolaborativní ekonomice a ekonomice platform. Platformová družstva jsou příkladem podniků s participativní správou, které používají digitální platformy k tomu, aby umožnily zapojení občanů a usnadnily prodej místní produkce zboží a služeb, a dosáhly tak lepších pracovních podmínek pro své členy. Obecněji řečeno, digitální technologie mohou vyvolat pákový efekt tím, že umožní přejímání a rozšíření úspěšných iniciativ sociální ekonomiky ve všech členských státech a na jednotném trhu. Digitální technologie mohou navíc přispět ke zlepšení pracovních postupů v subjektech sociální ekonomiky. Zpracování, správa a sběr údajů nejsou u subjektů sociální ekonomiky dosud rozšířenou praxí. Novátorské digitální sociální podniky přitom umožňují digitální transformaci tím, že díky jejich činnosti jsou technologie adaptabilní, cenově dostupné a přístupné, například prostřednictvím společných digitálních prostorů (digital commons) a technologií s otevřeným zdrojovým kódem.

Klíčové pro jejich oživení po skončení pandemie COVID-19 a jejich dlouhodobou odolnost bude umožnit, aby se obchodní modely sociální ekonomiky staly hybnou silou ekologické transformace, a řešit jejich potřeby, pokud jde o zavádění digitálních technologií, inkluzivní technologická řešení a přístup k údajům.

Komise provede tyto kroky:

- **zahájí transformační kroky u průmyslového ekosystému lokální a sociální ekonomiky** za účelem prohloubení spolupráce s orgány veřejné správy a zúčastněnými stranami na vytvoření silnějšího a odolnějšího ekosystému sociální ekonomiky při ekologické a digitální transformaci. Uvedené transformační kroky přispějí i k provedení akčního plánu v této oblasti⁷¹,
- **bude podporovat nadnárodní spolupráci, aby byla posílena schopnost sociální ekonomiky osvojovat si a vyvíjet ekologičtější postupy, produkty a služby a zlepšeny jejich digitální kapacity,**

⁷⁰ Calderini M., Chiodo V., Gerli F., Pasi G., *Social-Tech Entrepreneurs: Building Blocks of a New Social Economy* (Podnikatelé v oblasti sociálních technologií: základy nové sociální ekonomiky), Stanford Social Innovation Review, 2021.

⁷¹ Viz SWD (2021) 982.

- zahájí činnost v oblasti **inovativního financování v laboratoři Nového evropského Bauhausu** zaměřenou na vytvoření pilotního projektu pro mobilizaci dobročinných příspěvků,
- **ve spolupráci se zúčastněnými stranami vypracuje soubor pravidel pro používání a správu údajů v sociální ekonomice**, aby podpořila využívání údajů a technologií.

Komise dále **zajistí, aby si příslušné struktury na podporu podnikání na evropské úrovni vyměňovaly zkušenosti ohledně toho, jak subjektům sociální ekonomiky poskytovat podporu odpovídající jejich potřebám.** To bude zahrnovat nástroj pro urychlení digitální transformace v rámci programu evropských center pro digitální inovace a síť Enterprise Europe Network.

Jelikož má sociální ekonomika silné místní vazby, orgány veřejné moci, občanská společnost, zúčastněné strany v oblasti sociální ekonomiky a běžné podniky mohou vypracovat místní zelené dohody a sdružit prostředky pro investice a inovace na místní a regionální úrovni, aby byla zajištěna spravedlivá transformace s pozitivním místním dopadem.

Komise provede tyto kroky:

- **bude spolupracovat s městy na vypracování místních zelených dohod nebo opatření v oblasti zeleného občanství**, přičemž ve větší míře zapojí subjekty sociální ekonomiky a komunity do Paktu starostů a primátorů EU, Evropské městské iniciativy, iniciativy Výzva pro inteligentní města a iniciativy Města a regiony v oběhovém hospodářství, platformy pro spravedlivou transformaci, Nového evropského Bauhausu a evropského klimatického paktu.

Přínos sociální ekonomiky je obzvláště patrný pro rozvoj oběhového hospodářství⁷², v němž jde o průkopnické činnosti a obchodní modely, které co nejdéle zachovávají hodnotu výrobků a materiálů, snižují množství odpadu, poskytují občanům příležitosti k úsporám nákladů a vytvářejí pracovní místa na místní úrovni, zejména v oblasti oprav, opětovného použití, sdílení a recyklace. Tento potenciál lze dále podpořit zvyšováním povědomí o možnostech většího využití těchto postupů a posilováním partnerství s běžnými podniky v rámci příslušných hodnotových řetězců a partnerství veřejného a soukromého sektoru se zapojením orgánů veřejné moci, výzkumných ústavů, průmyslu a subjektů sociální ekonomiky.

Komise provede tyto kroky:

- **vydá pokyny ohledně toho, jak podporovat využívání a partnerství pro oběhové hospodářství mezi sociálními podniky a ostatními stranami včetně běžných podniků**, a zvýší povědomí o sociální ekonomice **v rámci Evropské platformy zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství, Enterprise Europe Network a dalších sítí.**

Partneři z oblasti sociální ekonomiky hrají klíčovou úlohu při zajišťování sociálního bydlení, družstevního bydlení a strategií urbanistického rozvoje. V této souvislosti se

⁷² COM(2020) 98 final a připravované stručné shrnutí problematiky vypracované OECD *Supporting the social economy's contribution to the circular economy for a green and inclusive transition* (Podpora přínosu sociální ekonomiky k oběhovému hospodářství pro ekologickou a inkluzivní transformaci) (zveřejnění se očekává na začátku roku 2022).

potýkají s investiční mezerou ve výši 57 miliard EUR⁷³ ročně, což má negativní důsledky z hlediska zajištění přístupu k bydlení a ekologizace bytového fondu EU. Prostřednictvím **iniciativy pro cenově dostupné bydlení**⁷⁴ zvýší Komise kapacitu pro renovaci sociálního a cenově dostupného bydlení tím, že bude mobilizovat meziodvětvová partnerství k realizaci pilotního projektu na renovaci 100 městských čtvrtí a podpoří kvalitní, pohodlné, přístupné a cenově dostupné bydlení.

Komise vyzývá členské státy a regiony EU, aby do vypracování svých strategií v rámci ekologické a digitální transformace zapojily sociální ekonomiku a aby lépe využívaly stávající financování, aby umožnily ekologickou a digitální transformaci sociální ekonomiky.

4.4 Podpora sociálních inovací

Sociální inovace nabízejí nové způsoby výroby zboží, organizace a poskytování služeb a nové formy účasti občanů, které reagují na konkrétní sociální potřeby nebo společenské problémy⁷⁵. Mění společenské vztahy a mohou nabídnout nové politické přístupy, což může vést k systémovým změnám. Subjekty sociální ekonomiky jsou schopny nalézat inovativní řešení díky tomu, že jejich činnost směřuje zdola nahoru a mají blízko ke komunitám, občanům a problémům, s nimiž se potýkají.⁷⁶

Komise v posledních letech zahájila různé iniciativy na podporu sociálních inovací (např. prostřednictvím iniciativy Horizont 2020 včetně Evropské soutěže v oblasti sociálních inovací, programu EaSI nebo ESF). Je poskytována i podpora na uzavírání smluv na dosažení sociálních výsledků jako experimentální opatření v oblasti sociálních inovací a financování⁷⁷. Komise bude v těchto iniciativách pokračovat a vybuduje evropské společenství sociálních inovátorů za účelem podpory vzájemného učení a společných podnikatelských podniků, přičemž rozšíří síť absolventů evropské soutěže v oblasti sociálních inovací.

Problémem však zůstává rozšíření sociálních inovací, včetně jejich úspěšného přejímání ze strany tvůrců politik, nalezení partnerů na dalších územích, ať již na vnitrostátní, či mezinárodní úrovni, a přizpůsobení řešení vyvinutých jinde místním podmínkám. To vede k promarněným příležitostem při snaze o dosažení systémového dopadu a plné využití potenciálu počáteční investice (která často zahrnuje veřejné financování). Komise podporuje zřizování center kompetencí pro sociální inovace v jednotlivých členských státech za účelem zvýšení inovačních kapacit, včetně kapacit subjektů sociální ekonomiky a nových sociálních podnikatelů⁷⁸. Bylo by rovněž možné posílit spolupráci mezi veřejným sektorem, dobročinnými subjekty a aktéry v oblasti

⁷³ Evropská komise, *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe* (Podpora investic do sociální infrastruktury v Evropě). *Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe* (Zpráva pracovní skupiny na vysoké úrovni o investicích do sociální infrastruktury v Evropě), L. Fransen, G. del Bufalo a E. Reviglio, Lucemburk, 2018.

⁷⁴ https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu/affordable-housing-initiative_en

⁷⁵ <https://eusic.challenges.org/the-european-social-innovators-insight-report/2021>

⁷⁶ Příklady lze nalézt v dokumentu Evropské komise, *Social innovation: inspirational practices supporting people throughout their lives* (Sociální inovace: inspirativní postupy, které pomáhají občanům v průběhu celého jejich života), Lucemburk, 2020.

⁷⁷ <https://eiah.eib.org/about/initiative-social-outcomes-contracting>

⁷⁸ <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/cs/socialni-inovace-nadnarodni-spoluprace>

sociálních investic za účelem urychleného získání dostupných prostředků a umožnění zavádění a přejímání sociálních inovací.

Komise provede tyto kroky:

- podpoří sociální inovace prostřednictvím nového přístupu k nadnárodní spolupráci v rámci ESF+. V roce 2022 bude zřízeno **nové „Evropské centrum kompetencí pro sociální inovace“**. Bude pro příslušné orgány a struktury na podporu sociálních inovací zajišťovat vzájemné učení a budování kapacit. Navíc bude vytvořen nový grantový program usnadňující předávání a/nebo rozšiřování sociálních inovací,
- **v roce 2022 navrhne zřízení Evropského fondu pro urychlení sociálních inovací** v rámci programu Horizont Evropa, do něhož budou zapojeni občané, akademičtí pracovníci, podnikatelé, filantropové, společenský odpovědní investoři a pracovníci veřejné správy, s cílem podpořit přejímání a rozšiřování úspěšných sociálních inovací za účelem prosazování cílů vymezených v pěti úkolech EU⁷⁹.

Komise bude navíc **v rámci programu Horizont Evropa poskytovat granty** zaměřené na zvýšení povědomí a usnadnění přístupu sociálních podnikatelů k prostředkům dostupným v rámci celoevropských, vnitrostátních, regionálních a místních inovačních ekosystémů.

5. OPATŘENÍ ZAMĚŘENÁ NA ŠIRŠÍ UZNÁNÍ SOCIÁLNÍ EKONOMIKY A JEJÍHO POTENCIÁLU

Jak dokládají země, v nichž je sociální ekonomika nejrozvinutější, klíčem k jejímu uznání a rozvoji je její větší zviditelnění, a to i prostřednictvím sběru příslušných dat a statistických údajů.

Komise od roku 2011 napomáhá ke zviditelnění a vyzdvižení sociální ekonomiky, sociálních podniků a sociálních inovací v celé EU pomocí různých opatření, zejména v oblasti financování nebo výzkumu⁸⁰. I v členských státech zavedly orgány veřejné moci a zúčastněné strany zajímavé iniciativy zaměřené na zvýšení viditelnosti a znalosti sociální ekonomiky, včetně mechanismů zvláštního označování a certifikace nebo rozsáhlých komunikačních kampaní.

Z příslušných údajů vyplývá, že **široká veřejnost, včetně mladých a znevýhodněných osob, sociálních partnerů, zúčastněných stran a financujících subjektů, stále nemá dostatečné povědomí o pozitivním dopadu sociální ekonomiky**⁸¹. Jelikož má tato skutečnost vliv na vypracování příslušných podpůrných politik a vytváření tržních příležitostí, musí zviditelnění sociální ekonomiky zůstat prioritou. Komise použije tento

⁷⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en.

⁸⁰ K těmto opatřením patří například označení „evropské fondy sociálního podnikání“ (nařízení (EU) č. 346/2013), komplexní studie Evropské komise z roku 2020 mapující sociální podniky a jejich ekosystémy v Evropě, jakož i evropská soutěž v oblasti sociálních inovací (<https://eusic.challenges.org/>).

⁸¹ Evropská komise, *Impact of the Commission's Social Business Initiative (SBI) and its follow-up actions* (Dopad Iniciativy Komise pro sociální podnikání a příslušných navazujících opatření), Haarich, S., Holstein, F., Spule, S., Galera, G., Franchini, B., Borzaga, C., Chiomento, S., Spiess-Knafl, W., Scheck, B., Salvatori, G., Lucemburk, 2020.

akční plán k tomu, aby zapojila příslušné zúčastněné strany na všech úrovních, a zachovala tak dynamické tempo rozvoje.

Komise provede tyto kroky:

- **v rámci dlouhodobého komunikačního přístupu bude realizovat pravidelné komunikační činnosti, a to i ve spolupráci se zúčastněnými stranami v oblasti sociální ekonomiky, přičemž bude klást důraz na úlohu a specifika sociální ekonomiky.**

Komise rovněž vyzývá členské státy a další subjekty k tomu, aby pořádaly pravidelné summity zaměřené na sociální ekonomiku.

Mít k dispozici příslušná data a statistické údaje je rovněž klíčové pro zajištění lepšího pochopení obchodních modelů sociální ekonomiky a toho, že příslušná politika bude podložena náležitými faktickými poznatky. **Stávající údaje týkající se sociální ekonomiky jsou však často nedostatečné, neúplné a obtížně porovnatelné.** Jen několik málo členských států například upravilo své vnitrostátní účetní systémy tak, aby byly v jejich rámci shromažďovány doplňující údaje („satelitní účty“) týkající se sociální ekonomiky, a to navzdory finanční podpoře, kterou mohou čerpat z rozpočtu EU. V důsledku toho chybějí statistické údaje o rozsahu a rozvoji sociální ekonomiky, pracovní síle v sociální ekonomice a problémech, s nimiž se potýká. Díky několika srovnávacím, avšak neúplným sběrům údajů na úrovni EU bylo možno provést odhady, bylo by však třeba je aktualizovat⁸². Chybí rovněž údaje o možném rozsahu a hodnotě dobročinných darů a možnostech, jak maximálně využít tento druh soukromých investic k podpoře sociální ekonomiky a prosazování dalších politických cílů EU. Komise proto bude i nadále podporovat, aby se příslušné politiky zakládaly na náležitých faktických poznatcích, a to tak, že bude mapovat, sbírat a analyzovat kvantitativní i kvalitativní informace o sociální ekonomice ve všech členských státech. To přispěje i k monitorování průmyslového ekosystému lokální a sociální ekonomiky.

Komise provede tyto kroky:

- **zahájí novou studii zahrnující všechny členské státy EU za účelem sběru kvantitativních a kvalitativních informací o sociální ekonomice,**
- **zahájí zvláštní studii o dobročinných darech v EU.**

Akademický zájem o sociální ekonomiku rovněž vzrostl, dialog se světem tvorby politik a vzájemné myšlenkové obohacování by však bylo možné zlepšit. Komise se bude snažit o to, aby tuto výměnu usnadnila.

6. DALŠÍ POSTUP

V posledním desetiletí učinila Komise důležité kroky zaměřené na podporu rozvoje sociální ekonomiky a sociálních podniků v rámci evropského sociálně tržního hospodářství. Úspěchy dosažené v minulých letech je třeba upevnit a posílit tak, aby byla

⁸² Viz například Evropský hospodářský a sociální výbor, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Nedávný vývoj sociální ekonomiky v Evropské unii), Monzon J. L. a Chaves R., 2017 a Evropská komise, *Social enterprises and their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report* (Sociální podniky a jejich ekosystémy v Evropě – srovnávací souhrnná zpráva), Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. a Carini C., Lucemburk, 2020.

EU schopna naplňovat potřeby a využívat příležitosti vyplývající z demografických výzev a ekologické a digitální transformace a zároveň budovat spravedlivou, inkluzivní a odolnou ekonomiku v rámci dlouhodobé reakce na následky koronavirové krize.

Tento akční plán stanoví evropský rámec pro další podporu rozvoje sociální ekonomiky do roku 2030. Vymezuje řadu opatření, která mají být zavedena v souvislosti s prováděním akčního plánu evropského pilíře sociálních práv a dosažením jeho cílů v oblasti zaměstnanosti a snižování chudoby.

Komise zdůrazní potenciál sociální ekonomiky vytvářet pracovní místa a podporovat sociální soudržnost v souvislosti s procesem evropského semestru a prováděním hlavních směrů politik zaměstnanosti ze strany členských států.

Uvedený akční plán byl vypracován **ve spolupráci se zúčastněnými stranami v oblasti sociální ekonomiky** a jeho provedení bude rovněž vyžadovat jejich odhodlání a spolupráci na všech úrovních – na úrovni EU, na vnitrostátní, regionální, místní i mezinárodní úrovni.

Úspěšné provedení bude záviset i na spojení sil s jednotlivými členskými státy. **Komise vyzývá členské státy, aby ve spolupráci se zúčastněnými stranami v oblasti sociální ekonomiky přijaly nebo aktualizovaly své strategie a opatření v oblasti sociální ekonomiky.** Vyzývá je, aby za tímto účelem jmenovaly ve svých institucích **koordinátory pro sociální ekonomiku**, kteří budou řídit jejich strategie, zajistí tvorbu jednotných politik v rámci všech orgánů státní správy, usnadní přístup k financování z prostředků EU a členských států a budou spolupracovat s orgány spravujícími strukturální fondy.

Komise pomůže členským státům při formulaci jejich strategií a opatření v oblasti sociální ekonomiky a bude podporovat práci koordinátorů pro sociální ekonomiku za účelem provádění tohoto akčního plánu a sledování jeho provádění.

Komise bude rovněž úzce spolupracovat s dalšími institucemi a orgány EU, zejména s Evropským parlamentem, Výborem regionů a Evropským hospodářským a sociálním výborem a skupinou Evropské investiční banky.

Komise vyzývá zúčastněné strany v oblasti sociální ekonomiky a orgány a instituce EU, aby tento akční plán podpořily a aktivně přispěly k jeho provedení za přímé účasti zúčastněných stran v oblasti sociální ekonomiky. Komise bude spolupracovat se svou expertní skupinou pro sociální ekonomiku a sociální podniky, jíž bude na konci stávajícího funkčního období prodloužen mandát.

Komise v roce 2025 zhodnotí provádění akčního plánu a zveřejní zprávu, v níž popíše dosažený pokrok a nový vývoj.

HLAVNÍ OPATŘENÍ KOMISE A HARMONOGRAM JEJICH PROVÁDĚNÍ

Předložit návrh Rady ohledně vypracování rámcových podmínek pro sociální ekonomiku. (Viz oddíl 3.1)	2023
Pořádat webové semináře a pracovní setkání pro veřejné činitele týkající se různých oblastí politiky, které jsou důležité pro sociální ekonomiku. (Viz oddíl 3.1)	2022, 2023
V rámci Programu pro jednotný trh zahájit novou iniciativu na podporu vytváření místních a regionálních partnerství mezi subjekty sociální ekonomiky a běžnými podniky, čímž bude umožněno vytvoření trhu pro obchodní společnosti, na němž lze realizovat „sociální nakupování“. (Viz oddíl 3.3)	2022
Zlepšit přístup sociálních podnikatelů v zemích západního Balkánu, Východního partnerství a jižního sousedství k financování zavedením opatření, která podpoří iniciativy vznikající „zdola“ a pomohou zprostředkovatelům vytvořit finanční produkty přizpůsobené potřebám subjektů sociální ekonomiky. (Viz oddíl 3.5)	2023
Zprovoznit jednotný portál EU pro sociální ekonomiku , který bude zúčastněným stranám v oblasti sociální ekonomiky, dalším příslušným subjektům a jednotlivcům, kteří hledají informace o příslušném financování, politikách, sítích/platformách a iniciativách EU, sloužit jako jednoznačné kontaktní místo. (Viz oddíl 4.1)	2023
Uvést do provozu novou Akademii pro politiku v oblasti podnikání mladých lidí , která bude podporovat podnikání mladých lidí, včetně žen a sociálních podnikatelů, a to prostřednictvím spolupráce s tvůrci politik jednotlivých států a sítěmi pro podnikání mladých lidí. (Viz oddíl 4.1)	2022
V rámci programu InvestEU zavést nové finanční produkty zaměřené na mobilizaci soukromého financování odpovídající potřebám sociálních podniků v různých fázích rozvoje. (Viz oddíl 4.2)	2022
Podpořit rozvoj měření sociálního dopadu a jeho řízení , a pomoci tak subjektům sociální ekonomiky v EU. (Viz oddíl 4.2)	2023
Zahájit transformační kroky u průmyslového ekosystému lokální a sociální ekonomiky za účelem prohloubení spolupráce s orgány veřejné správy a zúčastněnými stranami na provádění akčního plánu v této oblasti. (Viz oddíl 4.3)	2022
Podpořit sociální inovace prostřednictvím nového přístupu k nadnárodní spolupráci v rámci ESF+ a zřízení nového „Evropského centra kompetencí pro sociální inovace“ . (Viz oddíl 4.4)	2022